

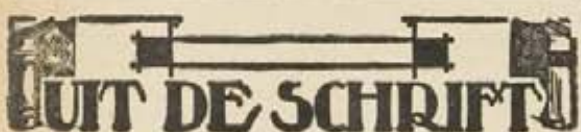
En als wij eenmaal ons verlaten op de Schriften, laat dan geheel de Schrift maar spreken. Laat dan weer plaats er komen voor haar onderwijs, dat God een „neen” spreekt, alléén maar over zonde, niet over natuur, niet over geschiedenis.

Zóó slechts kan men het humanisme breken, ook van Tillich, ook van Lessing.

Ja, zóó slechts kan men weigeren, met het humanisme, den mensch te laten leunen op zichzelf. Want dit geloof erkent de kracht der openbaring als reëel, en ook onmisbaar: zonder haar zijn wij dus niets. En tevens houdt het tegenover Lessing vol, dat God de eeuwige waarheden niet „verborgen” heeft in „elementaire” boeken, doch „klaarblijkelijk”, en „doorzichtig” ze gemaakt heeft.

Hier is de eer den mensch ontnomen, maar aan God gelaten. En in den samenhang van die gedachtencombinatie handhaven wij, dat ons spreken over den hemel gemakkelijk is; even gemakkelijk, als de eerste de beste volzin uit de eerste de beste preek. Maar in die gemakkelijheid ook even moeilijk. Wij spreken over den hemel met hetzelfde gemak, en met gelijke beving, als ons geschiedt, zoo vaak wij handelen over doop en avondmaal, Schrift en kerk, dood en geboorte, of over de musschen op het dak, die zonder Gods voorzienigheid niet vallen kunnen.

K. S.

Uitgesproken oordeelen.

Ik zal Mijne oordeelen tegen hen uitspreken.
Jeremia 1: 16.

In de profetieën van Jeremia vindt men een voortdurend conflict tusschen het Woord van God, dat met oordeel dreigt, en 't woord van Zijn „volk”, dat die woorden niet hooren wil, en den profeet van Jehovah, die ze brengt, het zwijgen oplegt.

Juda doet alsof het getuigenis van den profeet de vertolking is van diens eigen pessimistische inzichten, alsof het schrikkelijk overdreven is, met de werkelijkheid zelfs in strijd.

Maar God neemt het nauw met Zijn volk.

En Zijn Goddelijke stem laat zich door niemand het zwijgen opleggen.

Ik zal, zoo getuigt Hij, Mijne oordeelen tegen hen uitspreken.

Het oordeel begint bij de gemeente Gods, omdat zij den HEERE verlaten heeft, en andere goden geroekt, en zich gebogen heeft voor het werk van haar eigen handen.

De Heere rekent zoo ontzaglijk ernstig de zonden van wie naar Zijn naam genoemd zijn.

De Heere is immers wakker over Zijn Woord. Met die prediking, waarvan de bloeiende amandeltak het sprekend symbool was, is Jeremia tot Juda gegaan.

Het oordeel komt; de amandeltwijg heeft gebloed; het werk Gods gaat dóór. Gij ontrouw, afgodisch volk, dat uw God hebt verlaten, gij kunt het onheil niet ontkomen; God laat niet met Zich spotten. Als de vijanden tegen u oprukken, denk dan maar niet, dat ge kunt weerstaan, veel min overwinnen; ge zult vallen!

Maar tegenover dat woord Gods hebben de menschen het hunne gezet.

Ze lachten Jeremia uit. Zoo jong nog, en nu al zoo somber! Wat een naargeestig pessimist! Ze honen hem als landverrader, als anti-nationalist, als slecht patriot. God met Zijn dienst stond immers bij hen op het tweede of derde plan van hun leven. En nu komt God de eerste plaats eischen. Want de amandeltwijg heeft gebloed. Tenminste, dat zag Jeremia; dat predikt hij.

Maar is dat wel een boodschap Gods? Dat kan toch niet, want zoo'n woord zou ons kleine, dappere volk moedeloos maken, het van veerkracht en weerkracht berooven.

Zijn wij dan zoo zondig? We hebben toch een verstandige politiek gevoerd; voor de Assyriërs zijn we niet bang meer; de Meders houden hen wel in bedwang; Egypte wil ons helpen; wat zou ons dus deren? Bovendien, er zijn profeten genoeg, vrome en ernstige mannen, mannen van wijsheid en inzicht, die zeggen: vrede en geen gevaar! Waarom zou de HEERE ook toornig op ons zijn? Of wij al wat rooken op de hoogten, en die aangename diensten van de boschgoden aanhouden, daar komt Jehovah toch niet bij tekort? Kom, men moet zoo enghartig niet zijn! Al dat gedwee met het absolute, wat baat het?

Zulke „mannen van Juda” zijn er nog, en hun geslacht vermenigvuldigt sterk onder degenen die zich christenen noemen, en beweren te behooren tot de aanroepers van Gods Naam, zelfs Gereformeerde willen heeten.

Rechtzinnig is goed, zeggen ze, en vroom-zijn plichtmatig, maar asjeblijft geen gedwee! Niet zoo zielig, en niet zoo kleinzielig! Er kan best een ander bij door, wat de vroegere bekrompen geslachten zonde noemden, ijdelheid, wereldgezindheid, afval! Natuurlijk, er zijn grenzen, maar binnen die grenzen is er in de wereld nog heel

wat te genieten, zonder al te veel gewetenswroeging. Want dat schermen met de absolute waarheid en den absoluten eisch Gods; nu ja, daar kennen wij alleen relatieve waarde aan toe.

Tegen zulke „mannen van Juda” in onzen tijd, roept God Zijn kerk om de Jeremiaak te vervullen. Zij mag niet zwijgen, omdat God niet zwijgt.

Ik zal Mijne oordeelen tegen hen uitspreken. Schijnbaar is dat een prediking zonder liefde en ieder, die haar brengt, wordt door wie niet weten wat echte liefde is, uitgekreten voor meedogenloos hard, voor verward dogmatist, voor overdreven puritein, voor verstokt kerkist.

Doch als de kerk van Christus weet in Zijn roeping te staan, op Zijn weg te wandelen, dan zal zij verwijten van menschen niet vreezen. Zij zal getuigen en blijven getuigen, verteed, als het moet, door liefde voor de waarheid en de gerechtigheid Gods.

Zij zal geen half werk doen, noch spreken met een half hart; zij brengt haar boodschap onverminkt en onverzacht. Zij verkondigt het oordeel over alle hinken op twee gedachten; zij voert het pleit voor het Absolute dat van God is, en dat met geen enkele schikking naar de zijde van het relatieve genoegens neemt.

En zij dankt, dat zij die tijding brengen mag, want liever dat God oordeelend spreekt, dan dat Hij veroordeelend zwijgt.

Zijn oordeelen branden als vuur de boosheid uit.

Zijn spreken beteekent: bekeert u, bekeert u! Juist in dat uitspreken Zijner oordeelen openbaart zich de groote liefde en rijke genade Gods, die door Zijn Woord wil triumfeeren.

Ja, dit is verbondstrouw: God spreekt Zijn oordeelen uit tot Zijn volk. Eer het Oordeel komt, en de deur der bekeering voor eeuwig sluit.

F. C. M.

Pluriformiteit der kerk en epigonisme (nieuwe reeks I).

Die lezers, welke reeds tot ons „overjarig koren” behooren, zullen zich herinneren, dat in den vorigen jaargang een artikelenreeks is geopend, welke bedoelde, antwoord te geven op een door Prof. Dr. V. Hepp in den almanak van het Studentencorps aan de Vrije Universiteit geschreven artikel. We hebben om een bepaalde reden die artikelen toen gedurende eenigen tijd opgeschort. Men heeft gezegd, dat dat toch wel neerkomen zou op een loslaten van het onderwerp. Die dat gezegd hebben, mogen weten, waarom zij een pertinente verklaring, dat ik tegen het najaar vervolgen zou, beschouwd hebben als een diplomaten-woordje, dat de taal soms pleegt te gebruiken voor het verbergen der gedachte. In ieder geval zien zij thans, dat ze zich vergist hebben.

Wij „De Reformatie” nog voortdurend nieuwe lezers winnen mag — en dat in dezen tijd — moet ik even ter wille van hen, die voor 't eerst ons blad lezen, een korte herinnering geven aan wat reeds afgehandeld is.

In den almanak stond een artikel, waarin de bestrijding van de pluriformiteitsleer werd gequalificeerd als een uiting van epigonisme. De tekst van het artikel — ook op dit punt letterlijk aangehaald — bewees, dat de schrijver ook bestrijden wilde, wat door mij in „De Reformatie” was opgemerkt. Sommigen hebben dat ontkend, maar konden dit slechts doen door de stellige verzekering van het artikel zelf te weerspreken. Den moed daartoe heb ik evenmin als den wil ertoe. Het was dus geen aanval mijnerzijds, doch alleen verdediging van zonder eenige polemiek geschreven beschouwingen, toen ik in den vorigen jaargang begon het artikel te beantwoorden. Naar bescheiden meening heb ik geen regel bestreden, zonder hem eerst letterlijk te citeeren.

Ik stelde enkele punten aan de orde. Het eerste daarvan was wel de vraag, of Calvin inderdaad zóó sprak, als de schrijver van het artikel tegenover de door hem bedoelde auteurs hem meende te hooren spreken. Getracht werd, aan te toonen, dat Calvin iets anders leerde, dan het almanak-artikel hem liet zeggen.

Dat punt was juist afgehandeld, toen ik de artikelen opschoorte (daarom kon het ook zonder veel moeite gebeuren).

We komen dus thans toe aan het volgende punt, dat we beloofden te zullen bespreken.

Volgende week hopen we het nader te omschrijven en de behandeling ervan te doen aanvangen.

Een eigen beginsel?

Telkens weer wordt, met name van confessionele zijde, de Afscheiding veroordeeld door een aanval te ondernemen op haar „theologie”, of haar „beginsel”.

Laatan Igi dus de onderstelling ten grondslag, dat de Afscheiding inderdaad een „eigen beginsel” gehad heeft. En een „eigen” theologie. Men voedt de voorstelling, alsof deze daad van kerk-

reformatie zou gestreden hebben voor een eigen leuze, alsof ze daarvoor erkenning zou hebben gevraagd, alsof ze zulk een „eigen leus” tot inzet van den strijd zou hebben gemaakt.

Nu is inderdaad deze opvatting niet nieuw. Er is reeds herhaalde malen gesproken over het „beginsel” der Scheiding, en dit eigen beginsel is zelfs vergeleken met dat van andere reformatiedaden.

Men mag echter de vraag opwerpen: heeft het wel zin, te spreken van een eigen beginsel der Afscheiding, hetzij thetisch, hetzij antithetisch? Indien het eens principiëel fout mocht blijken, van zulk een „eigen beginsel der Afscheiding” te spreken, wat dan? Men voelt reeds aanstonds, dat daarmee een einde zou gekomen zijn aan de polemieken, die dat onderstelde „beginsel” der Afscheiding trachten te plaatsen tegenover het ondersteld beginsel van een andere reformatorische beweging, of waarin aan dat gepretendeerde beginsel der Afscheiding conclusies zijn vastgeknoopt in betrekking tot de pluraliteit der kerkelijke instituten in ons vaderland, en haar recht of onrecht. Tevens springt dan aanstonds in het oog, dat dan ook de zoo noodzakelijke eenheid tusschen zona van hetzelfde huis, tusschen belijders van denzelfden geloofsinhoud dichterbij komen kan, dan thans reeds het geval is. Stel, dat het inzicht veld won, dat de Afscheiding nooit een „eigen beginsel” heeft willen hebben, dan zou het kunnen zijn, dat zij als daad van reformatie ook velen, die haar thans veroordeelen, aanspreken in het geweten, en tot aktueele gehoorzaamheid prikkelen.

Het loont dus de moeite, op die vraag nader in te gaan: had de Afscheiding een „eigen beginsel”, waardoor haar „vaders” zich onderscheidden van hun tegenstanders, en waarin zij zooveel het aan hen lag, beginsel tegen beginsel plaatsten?

Nu wordt in kerkelijk-theologische twistgespreken niet altijd woord voor woord op een goudschaaltje afgewogen. Ook het woord „beginsel” niet.

Hieruit is verklaarbaar, dat velen hebben gesproken van een eigen „beginsel” der Afscheiding, in den laatsten tijd zelfs van een eigen „theologie” der Afscheiding. Eenmaal bij deze onderstelling aangekomen, beweerden zij dan verder, dat de Afscheiding haar „eigen beginsel” stelde, b.v. in de handhaving der praedestinatieleer, of in den strijd tegen hetgeen in de Afscheidingsliteratuur doorgaans heet: „de afgod van den vrijen wil”, of in een bepaalde doopsopvatting, of in de bekamping der „Evangelische Gezangen”, of in het z.g. separatisme, eerst in „gezelschappen” (konventikels), daarna ook in kerkelijk verband; ja, volgens sommigen, zelfs in de vaccinatiebestrijding. Het zou geringe moeite kosten, nog meer van dergelijke speciale „beginselen” der Afscheiding op te sporen.

Geen van deze punten echter is ooit door de vaders der Afscheiding als het speciale punt, waarom het hun in hun worsteling eigenlijk ging, naar voren gebracht. Het zou niet mogelijk zijn, het bewijs ervoor te leveren, dat in de dagen der „Separatie” één van deze punten, of welk ander punt men voorts ook noemen wil, geïsoleerd, geabstraheerd van de andere, tot inzet is gemaakt van de worsteling dier dagen.

Men kan dan ook, ter kenschetsing van die strijdsvragen als punten van het debat uit de dagen van omstreeks 1834, geen oogenblik zich van het woord „beginsel” bedienen.

Wij zullen elkander hier niet vermoeien met de vraag, wat onder een „beginsel” is te verstaan. Men kan dat nagaan in lexica en woordenboeken. Maar men zal in geen van die alle ooit het woord „beginsel” aldus zien opgevat, dat de omschrijving past op het eigenlijke werkprogramma der „vaders” van de Scheiding, op hun strijdkreet, hun strijdleus.

Dit is ook eigenlijk allerminst verwonderlijk. De Afscheiding viel niet op het erf van wetenschap, of van politiek, ze is niet een sociaal-economische worsteling, doch geschiedde op het gebied der kerk. Welnu, dat geeft haar een zeer bijzondere betekenis, met name dan, wat die vraag naar het al of niet aanwezig zijn van een „eigen beginsel” betreft.

De kerk toch gaat niet uit van beginselen, doch van de openbaring der beginselen. Gods openbaring in de Schrift nu — immers, daarmee heeft de kerk te doen — heeft wel beginselen aangegeven, men kan ze ook wel er uit afleiden; maar ze liggen nooit „gereed”, nooit „uitgewerkt”, nooit „geformuleerd” in de openbaring „gegeven”. Teruggang naar een beginsel beteekent in de kerk — zal het goed zijn — altijd teruggang naar het Woord.

Het is waar, de kerk heeft ook haar belijdenis, waarin zij soms formuleeringen gaf, die soms gelijken op anderer formuleering van „beginselen”. Maar dit neemt toch niets van het gezegde weg. Want de belijdenis valt zelf steeds weer te toetsen aan de in het Woord gegeven openbaring van God. En dit toetsbaar-zijn der belijdenis is zelf ook een inhoud der belijdenis. Hierin onderscheidt de kerk zich dan ook b.v. van vereeni-

1) Dit woord gebruik ik hier als publiek gehanteerden naam, zonder te beweren, dat de term aanbeveling verdient.

gingen, w
opnemen,
een ander
anderlijke
lijdenis ni
zoodra ien
de Schrift
geven ver
ren. Daar
houden —
ginselen
selen, wa
bindt, of
garant ste
ster van
Gods. De
daaruit w

Ook bij
dus hier
deze haar
bewust bli
daaruit tr
„eigen be
zulk een
teruggang
Woord, da
van haar
zij dan a
dien scho
secte.

En dit z
de kerk o
ginsel” str
hartig oor
blijft zoo,
ze strijden

Slechts
natief van
sel”, en m
in de ker

Zoo wa
Luther en

iets „eig
voor hetge
zelf was. Z
tegenover
steld, doch
nog zelf h
om, ware
binden. Z
kerk de
laboreerde
zou, een b
was. Zoo
van haar
naar den c
kelijke op
steeds gete

Het adagi
den reform
in de refor
den begin
stelling, m
waarmede
ingezet. E
kerk te be
heid en de
gronde te

Precies
landsche
bekend st
der zaak
theologie,
een fictie.

de Kerk
slechts in
norm der
der kerk
een roep
nis, die n
praktijk k

Belsazar
Rijnland
dat een
laten dru
van een c
scheidings
voor het e
vergaderin
zinnige ha
ring heeft
zulke din
hem verba
„De Gera
over. De
merken:

„Er wa
de disson
kens, or
de doods
hem dan
van den
dus niet
wachten
als het p
sazar's p

Tot zoo
eertijds p